NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI
ILMIY AXBOROTNOMASI, [2026-9]
ISSN:2181-1458
ISSN:2181-0427

09.00.00-FALSAFA
journal.namdu.uz
PHILOSOPHICAL

RAQAMLI MUHITDA MILLIY VA UMUMINSONIY QADRIYATLAR UYG‘UNLIGI: YOSHLAR ONGINING IJTIMOIY-FALSAFIY TAHLILI

Quchqorov Javlon Suyundik o‘g‘li

Kattaqo‘rg‘on davlat pedagogika instituti

O‘zbek tili va gumanitar fanlar kafedrasi mudiri, falsafa fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Annotatsiya: *Maqolada raqamli muhitda milliy va umuminsoniy qadriyatlar uyg‘unligi yoshlar ongi bilan bog‘liq holda ijtimoiy-falsafiy jihatdan tahlil qilinadi. Nazariy tahlil va tahliliy misollar asosida madaniy merosni anglash, milliy o‘zlikni ifodalash, madaniyatlararo muloqot va raqamli faoliyatdagi axloqiy mas’uliyat masalalari yoritiladi. Milliy qadriyatlarni targ‘ib qilishda inson qadr-qimmati, shaxsiy daxlsizlik, o‘zaro hurmat va axborotdan halol foydalanish tamoyillarining ahamiyati ochib beriladi. Qadriyatlar uyg‘unligini o‘rganish uchun mazmuniy, muloqot va faoliyat mezonlari taklif etiladi. Yoshlarning raqamli muhitdagi ongli ishtirokini qo‘llab-quvvatlashda tanqidiy fikrlash, axborotni tekshirish va madaniy mazmunni mas’uliyat bilan taqdim etish ko‘nikmalarining o‘rni asoslanadi.*

Kalit so‘zlar: *raqamli muhit, milliy qadriyatlar, umuminsoniy qadriyatlar, qadriyatlar uyg‘unligi, yoshlar ongi, milliy o‘zlik, madaniy meros, madaniyatlararo muloqot, axborot etikasi, ijtimoiy mas’uliyat.*

ГАРМОНИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ И ОБЩЕЧЕЛОВЕЧЕСКИХ ЦЕННОСТЕЙ В ЦИФРОВОЙ СРЕДЕ: СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКИЙ АНАЛИЗ СОЗНАНИЯ МОЛОДЁЖИ

Аннотация: *В статье проводится социально-философский анализ гармонии национальных и общечеловеческих ценностей в цифровой среде в контексте сознания молодёжи. На основе теоретического анализа и аналитических примеров рассматриваются вопросы осмысления культурного наследия, выражения национальной идентичности, межкультурного диалога и нравственной ответственности в цифровой деятельности. Раскрывается значение принципов человеческого достоинства, неприкосновенности частной жизни, взаимного уважения и добросовестного использования информации при популяризации национальных ценностей. Для изучения гармонии ценностей предлагаются содержательный, коммуникативный и деятельностный критерии. Обосновывается роль критического мышления, проверки информации и ответственного представления культурного содержания в поддержке осознанного участия молодёжи в цифровой среде.*

Ключевые слова: *цифровая среда, национальные ценности, общечеловеческие ценности, гармония ценностей, сознание молодёжи, национальная идентичность, культурное наследие, межкультурный диалог, информационная этика, социальная ответственность.*

HARMONY BETWEEN NATIONAL AND UNIVERSAL HUMAN VALUES IN THE DIGITAL ENVIRONMENT: A SOCIAL AND PHILOSOPHICAL ANALYSIS OF YOUNG PEOPLE’S CONSCIOUSNESS

Abstract: *This article examines harmony between national and universal human values in the digital environment through a social and philosophical analysis of young people’s consciousness. Drawing on theoretical analysis and illustrative examples, it explores the understanding of cultural heritage, the expression of national identity, intercultural dialogue, and ethical responsibility in digital activities. The significance of human dignity, privacy, mutual respect, and the responsible use of information in promoting national values is discussed. Content, communication, and action criteria are proposed for examining harmony between values. The article explains the role of critical thinking, information verification, and the responsible presentation of cultural content in supporting young people’s informed participation in the digital environment.*

Keywords: *digital environment, national values, universal human values, harmony between values, young people’s consciousness, national identity, cultural heritage, intercultural dialogue, information ethics, social responsibility.*

Kirish

Raqamli muhitda axborot yaratish, tarqatish va qabul qilish imkoniyatlarining kengayishi insonning dunyoni anglashi, ijtimoiy munosabatlarda ishtirok etishi hamda qadriyatlarga munosabatini ifodalashi uchun yangi sharoitlarni yuzaga keltirmoqda. Internet platformalari va ijtimoiy tarmoqlarda turli madaniy tajribalar, axloqiy qarashlar va hayotiy ideallar o‘zaro uchrashadi. Yoshlar ushbu muhitda milliy madaniyatga oid tasavvurlarini ifodalash bilan birga, boshqa jamiyatlarning turmush tarzi va qadriyatlari bilan ham tanishadi. Shu sababli raqamli

muhitda milliy va umuminsoniy qadriyatlarning o‘zaro munosabatini yoshlar ongining shakllanishi bilan bog‘liq holda o‘rganish ijtimoiy-falsafiy ahamiyatga ega.

Milliy qadriyatlar xalqning tarixiy xotirasi, tili, madaniy merosi, urf-odatlari va ijtimoiy tajribasida ifodalangan ma’naviy mezonlarni qamrab oladi. Umuminsoniy qadriyatlar esa inson qadr-qimmati, adolat, tinchlik, erkinlik, tenglik, o‘zaro hurmat va mas’uliyat kabi turli jamiyatlar uchun umumiy ahamiyatga ega tamoyillarni anglatadi. Ularning o‘zaro munosabati milliy o‘ziga xoslikning insoniyatga daxldor umumiy maqsadlar bilan qanday bog‘lanishida namoyon bo‘ladi. Masalan, milliy madaniyatdagi mehmondo‘stlik va mehr-oqibat an’analari insonni hurmat qilish hamda hamjihatlik tamoyillari bilan mazmunan uyg‘unlashishi mumkin. Biroq bunday uyg‘unlik har bir qadriyatning ijtimoiy mazmuni va amaliy ifodasini tahlil qilishni talab etadi.

Raqamli muhit mazkur qadriyatlarni ifodalash va qayta talqin qilish maydoni sifatida muhimdir. Milliy adabiyot, san’at, tarix va an’analarga bag‘ishlangan elektron materiallar madaniy merosni yoshlar uchun tushunarli shaklda taqdim etish imkonini beradi. Xalqaro ta’lim loyihalari, madaniyatlararo muloqot va ijtimoiy tashabbuslar esa boshqa xalqlarning tajribasini anglashga sharoit yaratadi. Ushbu imkoniyatlarning qadriyatlar uyg‘unligiga xizmat qilishi kontentning mazmuni, uni taqdim etish usuli va yoshlarning talqiniga bog‘liq. Madaniy belgilarning raqamli makonda ko‘rinishi ularning mazmunan anglanganini yoki kundalik faoliyatga singganini o‘z-o‘zidan tasdiqlamaydi.

Mavzuning asosiy falsafiy muammosi milliy o‘zlikni saqlash bilan madaniy ochiqlik, an’anaga sodiqlik bilan yangilikni qabul qilish, shaxsiy erkinlik bilan ijtimoiy mas’uliyat o‘rtasidagi munosabatlarda ochiladi. Milliy qadriyatlarga tayanish boshqa madaniyatlarga munosabat bilan, umuminsoniy tamoyillarni qabul qilish esa mahalliy tarixiy va madaniy tajribani anglash bilan bog‘liqdir. Shuning uchun qadriyatlar uyg‘unligi turli qarashlarni yuzaki birlashtirish sifatida talqin qilinmasligi kerak. U qadriyatlarning mazmunini tushunish, ularni inson qadr-qimmati nuqtayi nazaridan baholash va muayyan hayotiy vaziyatlarda ongli qo‘llash jarayonini anglatadi.

Yoshlar ongida ushbu jarayon oila, ta’lim muassasasi, tengdoshlar va raqamli hamjamiyatlar bilan o‘zaro munosabatda kechadi. Masalan, oilada o‘zlashtirilgan kattalarga hurmat tamoyili internetdagi ochiq munozaralarda shaxsiy fikrni erkin bildirish ehtiyoji bilan uchrashishi mumkin. Bunday vaziyatda hurmat va erkinlikning amaliy chegaralarini anglash, fikrni dalillash va suhbatdoshning qadr-qimmatini e’tirof etish masalalari yuzaga chiqadi. Demak, qadriyatlar uyg‘unligi yoshlarning tayyor me’yorlarni qabul qilishi bilangina belgilanmaydi; ularning mulohaza yuritishi, tanlov qilishi va o‘z harakati uchun mas’uliyatni his etishi ham muhimdir.

Mazkur masalani o‘rganishda yoshlarni raqamli ta’sirning passiv qabul qiluvchisi sifatida tasvirlash yetarli emas. Yoshlar kontentni tanlaydi, unga munosabat bildiradi, mavjud qarashlarni muhokama qiladi va o‘zlari ham yangi mazmun yaratadi. Ularning milliy hamda umuminsoniy qadriyatlarga munosabati ushbu faoliyatda namoyon bo‘ladi. Shu bois tahlilda kontent mazmuni bilan birga shaxsning hayotiy tajribasi, axborotni baholash mezonlari va real ijtimoiy faoliyati ham hisobga olinishi lozim.

Ushbu maqolaning maqsadi raqamli muhitda milliy va umuminsoniy qadriyatlar uyg‘unligining mazmunini yoshlar ongi bilan bog‘liq holda ijtimoiy-falsafiy tahlil qilishdan iborat. Bunda milliy-madaniy mansublik, madaniyatlararo muloqot, mustaqil fikrlash va ijtimoiy mas’uliyat o‘rtasidagi aloqadorlikka e’tibor qaratiladi. Asosiy tadqiqot masalasi raqamli muloqot sharoitida yoshlarning milliy o‘zligini anglashiga hamda inson qadr-qimmatiga asoslangan umumiy tamoyillarni hayotiy faoliyatiga tatbiq etishiga xizmat qiluvchi shartlarni aniqlashtirishdir.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili

Raqamli muhitda milliy va umuminsoniy qadriyatlar uyg‘unligini o‘rganish madaniy mansublik, yoshlar ijtimoiylashuvi va axborot almashinuvining axloqiy mezonlarini birgalikda tahlil qilishni talab etadi. Mazkur masalaga oid monografiya va avtoreferatlarda qadriyatlar turli yo‘nalishlarda o‘rganiladi: mahalliy tadqiqotlarda yoshlar ma’naviyati va virtual ijtimoiylashuvga, xorijiy falsafiy izlanishlarda esa madaniyatlararo munosabatlar va axborot etikasiga e’tibor qaratiladi.

T. X. Tashmetovning «Yoshlar ma’naviyatini yuksaltirishda g‘oyaviy omillar» monografiyasida globallashuv sharoitida yoshlar ma’naviyatini rivojlantirishning konseptual asoslari, g‘oyaviy omillar hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish masalalari ko‘rib chiqilgan. Asarning ochiq taqdim etilgan tavsifi va qismida ijtimoiy tarmoqlardagi zararli g‘oyalar, axborot xurujlarining oldini olish hamda mafkuraviy immunitetni mustahkamlashga alohida e’tibor berilgan [1]. Ushbu yondashuv raqamli muhitdagi axborotni qadriyatlar nuqtayi nazaridan baholash zarurligini ko‘rsatadi. Biroq tadqiqotimiz doirasida qadriyatlarni asrash bilan birga, boshqa madaniyatlarni tushunish va ular bilan muloqot qilish masalasini ham yoritish lozim. Bu — monografiyada ko‘tarilgan ma’naviy himoya yo‘nalishini maqola mavzusiga muvofiq kengaytiruvchi mualliflik pozitsiyasidir.

D. G. Tashmuxamedovaning «Virtual tarmoqlar O‘zbekiston yoshlarining ijtimoiy rolini shakllanish omili sifatida» nomli doktorlik dissertatsiyasi avtoreferatida raqamlashtirish sharoitida yoshlar ijtimoiylashuvi, qadriyatlari va xulq-atvoridagi o‘zgarishlar tahlil qilingan. Muallif oilani yoshlarning shakllanishidagi muhim ijtimoiy muhit sifatida tavsiflaydi hamda raqamli sharoitda oilaviy axborot savodxonligining ahamiyatini ta’kidlaydi [2]. Bu qarash milliy qadriyatlarning avlodlararo uzatilishini oila va raqamli muhit o‘rtasidagi munosabatda o‘rganishga asos bo‘ladi. Mazkur yondashuvga tayangan holda, yoshlarning yangi axborot tajribasi bilan oilada o‘zlashtirgan qadriyatlari o‘rtasidagi munosabatni o‘zaro tushunish va muloqot mezonlari orqali tahlil qilish mumkin.

Tashmuxamedova avtoreferatida tanqidiy fikrlash, axborotni tahlil qilish va faktlarni manipulyativ mazmundan farqlash yoshlarning ijobiy ijtimoiylashuvi bilan bog‘liq holda ko‘rib chiqiladi [2]. Ushbu fikr maqola mavzusi uchun metodologik ahamiyatga ega: kontentning milliy yoki xorijiy kelib chiqishi uning qadriyatga oid mazmunini baholash

uchun yagona mezon bo‘la olmaydi. Maqolamizda bunday baholash axborotning ishonchliligi, inson qadr-qimmatiga munosabati va ijtimoiy mas’uliyatni qanday ifodalashi bilan bog‘lanadi. Bu mezonlar avtoreferatdagi axborotni tanqidiy qabul qilish g‘oyasining mavzuga tatbiqidir.

Milliy mansublik va insoniyat oldidagi umumiy mas’uliyat munosabatini tushuntirishda Kwame Anthony Appiahning «Cosmopolitanism: Ethics in a World of Strangers» monografiyasi muhim nazariy manbadir. Asarda turli madaniyat, din va millatlarga mansub insonlar o‘rtasidagi aloqalar, begonalarga nisbatan axloqiy majburiyatlar hamda san’at va adabiyotning umumiy insoniy ahamiyati muhokama qilinadi [3]. Ushbu yo‘nalish maqolamizda milliy madaniyatni insoniyatning umumiy madaniy tajribasi bilan bog‘lab o‘rganish imkonini beradi. Masalan, milliy adabiy merosni boshqa tillarda raqamli shaklda taqdim etish mahalliy madaniy tajribani xalqaro muloqotga olib chiqish usuli sifatida talqin qilinishi mumkin. Bu misol Appiahning bevosita raqamli yoshlar muhitiga oid xulosasi emas, balki uning madaniyatlararo axloqiy munosabat haqidagi yondashuvining tadqiqotimizga tatbiqidir.

Luciano Floridining «The Ethics of Information» monografiyasida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining inson hayoti va jamiyatga axloqiy ta’siri tizimli o‘rganilgan. Muallif shaxsiy hayot daxlsizligi, so‘z erkinligi, mulk, mas’uliyat va raqamli tafovut kabi masalalarni axborot etikasi doirasiga kiritadi [4]. Mazkur yondashuv qadriyatlar uyg‘unligini raqamli faoliyatning aniq axloqiy mezonlari bilan bog‘lashga yordam beradi. Maqola nuqtayi nazaridan, milliy an’analarni targ‘ib qiluvchi materialning mazmuni bilan birga uni yaratish va tarqatish usuli ham baholanishi kerak. Masalan, madaniy tadbirni yoritishda shaxs roziligi, mualliflik huquqi va ishtirokchilarning qadr-qimmatiga rioya qilish masalalari yuzaga keladi. Ushbu tatbiq milliy mazmun bilan umuminsoniy axloqiy tamoyillarning amaliy aloqasini ochadi.

Tahlil qilingan adabiyotlar o‘zaro to‘ldiruvchi nazariy asoslarni taqdim etadi. Tashmetovning monografiyasi qadriyatlarni asrash va ma’naviy tarbiyaga, Tashmuxamedovaning avtoreferati raqamli ijtimoiylashuv va oilaviy munosabatlarga, Appiahning asari madaniyatlararo axloqiy aloqalarga, Floridining monografiyasi esa raqamli faoliyatdagi mas’uliyatga e’tibor qaratadi. Ularni umumlashtirish asosida mazkur maqolada qadriyatlar uyg‘unligini uch jihat orqali o‘rganish taklif etiladi: milliy-madaniy mazmunni anglash, boshqa inson va madaniyatlarni hurmat qilish hamda raqamli faoliyatda axloqiy mas’uliyatni amalga oshirish. Ushbu uch jihat maqolaning mualliflik tahlil yo‘nalishlari bo‘lib, ularning yoshlar tajribasidagi namoyon bo‘lishi alohida o‘rganishni talab qiladi.

Muhokama va natijalar

Raqamli muhitda milliy va umuminsoniy qadriyatlar uyg‘unligi yoshlarning madaniy merosga munosabati, boshqa insonlar bilan muloqoti va axborot almashishdagi mas’uliyati orqali namoyon bo‘ladi. Ushbu uyg‘unlikni milliy ramzlar yoki umuminsoniy g‘oyalar aks etgan materiallarning mavjudligi bilangina baholash yetarli emas. Asosiy masala — yoshlarning mazkur qadriyatlarni qanday tushunishi va kundalik raqamli faoliyatida qanday qo‘llashidir. Quyidagi vaziyatlar ushbu munosabatlarni ochib beruvchi tahliliy misollar bo‘lib, empirik tadqiqot natijalarini ifodalamaydi.

Milliy madaniyatni raqamli shaklda taqdim etish qadriyatlar uyg‘unligining muhim yo‘nalishlaridan biridir. Masalan, talaba Navro‘z bayramiga bag‘ishlangan videoda sumalak tayyorlash, milliy kiyimlar va xalq o‘yinlarini namoyish etishi mumkin. Bunday material madaniy an’analarning tashqi ifodasini ko‘rsatadi. Agar videoda bayramning hamjihatlik, tabiatga e’tibor va ehtiyojmandlarga ko‘maklashish bilan bog‘liq mazmuni ham tushuntirilsa, milliy tajribaning umuminsoniy ahamiyati ochiladi. Ushbu vaziyatda madaniy meros boshqa auditoriya uchun ham tushunarli bo‘lgan axloqiy mazmun bilan taqdim etiladi. Demak, uyg‘unlik milliy xususiyatlarni saqlagan holda ularning insoniy munosabatlar uchun ahamiyatini yoritish orqali yuzaga kelishi mumkin.

Bunda milliy qadriyatlarni ifodalash usuli ham muhimdir. Masalan, yosh bloger o‘z xalqining mehmondo‘stlik an’anasi haqida material tayyorlab, uni boshqa xalqlarni kamsituvchi taqqoslashlar bilan taqdim etsa, madaniy faxr bilan o‘zaro hurmat o‘rtasida ziddiyat yuzaga keladi. Xuddi shu an’anani uning tarixi, ijtimoiy vazifasi va turli madaniyatlardagi o‘xshash jihatlari orqali tushuntirish esa muloqot uchun asos yaratadi. Bu misol milliy qadriyatning o‘zi bilan uni targ‘ib qilish usulini farqlash zarurligini ko‘rsatadi. Milliy o‘zlikka hurmat boshqa insonlarning madaniy mansubligini e’tirof etish bilan uyg‘unlashganda uning ijtimoiy mazmuni kengayadi.

Yoshlar ongida qadriyatlar uyg‘unligi hurmat va mustaqil fikrlash o‘rtasidagi munosabatda ham ochiladi. Masalan, talaba ijtimoiy tarmoqda katta yoshdagi insonning fikriga qo‘shilmaydi. U o‘z e’tirozini haqorat yoki masxara orqali ifodalashi, sukut saqlashi yoxud dalillar asosida odob bilan bayon qilishi mumkin. Uchinchi holatda kattalarga hurmat shaxsiy pozitsiyani ifodalash erkinligi bilan birga amalga oshadi. Bunda hurmat suhbatdoshning har qanday fikrini qabul qilishni emas, uning shaxsiy qadr-qimmatiga rioya qilgan holda munozara yuritishni anglatadi. Shunday qilib, an’anaviy hurmat me’yorlarini raqamli muloqotda qo‘llash ularning mazmunini ongli tushunishni talab qiladi.

Mehr-oqibat va xayriya bilan bog‘liq kontentda esa yordam ko‘rsatish niyati bilan shaxsiy hayot daxlsizligi o‘rtasidagi munosabat yuzaga chiqadi. Masalan, yoshlar ehtiyojmand oilaga yordam yig‘ish uchun video tayyorlaydi. Unda oilaning yashash sharoiti, bolalarning yuzlari va shaxsiy muammolari roziliksiz ko‘rsatilsa, yordam tashabbusi inson qadr-qimmatiga taalluqli savollarni keltirib chiqaradi. Oilaning roziligini olish, zarur bo‘lmagan shaxsiy ma’lumotlarni oshkor qilmaslik va yig‘ilgan mablag‘ sarfini ochiq ko‘rsatish esa mehr-oqibatni daxlsizlik va hisobdorlik bilan bog‘laydi. Ushbu vaziyatda qadriyatlar uyg‘unligi ezgu maqsadga erishish vositalarida ham namoyon bo‘lishi kerakligi anglashiladi.

Milliy madaniy merosdan foydalanishda ijodkor mehnatiga hurmat masalasi ham dolzarbdir. Masalan, talaba milliy musiqa yoki tarixiy suratlar asosida ta’limiy video tayyorlaydi. Materialning ma’rifiy maqsadi uning manbalarini

ko‘rsatish va foydalanish shartlariga rioya qilish zaruratini bekor qilmaydi. Muallif, ijrochi yoki arxiv haqidagi ma’lumotlarni keltirish madaniy merosni targ‘ib qilish bilan ilmiy va ijodiy halollikni uyg‘unlashtiradi. Bu holat yoshlarning qadriyatlarga munosabati faqat tayyor kontentni qadrlashda emas, undan mas’uliyat bilan foydalanishda ham ifodalanishini ko‘rsatadi.

Raqamli muhitdagi axborotni baholashda uning kelib chiqishiga bir tomonlama tayanish muammosi ham mavjud. Masalan, milliy ramzlardan foydalangan sahifa tekshirilmagan tarixiy ma’lumotni tarqatishi mumkin. Ayni paytda xorijiy universitetning ochiq darsi o‘zbek madaniy merosini o‘rganish uchun foydali metodlarni taqdim etishi mumkin. Bunday vaziyatda kontentning milliy yoki xorijiy ekanligi uning ishonchliligini belgilash uchun yetarli bo‘lmaydi. Axborotning dalillarga tayanishi, manbalarining aniqligi va turli insonlarga munosabati ham tekshirilishi lozim. Shundan kelib chiqib, milliy qadriyatlarga sodiqlik axborotni tanqidiy baholash bilan birga kechishi zarur.

Qadriyatlar uyg‘unligi avlodlararo raqamli muloqotda ham shakllanishi mumkin. Masalan, yoshlar katta avlod vakillarining mahalliy tarix, hunarmandchilik yoki oilaviy an’analar haqidagi xotiralarini yozib olib, elektron to‘plam yaratadi. Bunda katta avlod tarixiy tajriba bilan, yoshlar esa uni qayd etish va taqdim etish ko‘nikmalari bilan ishtirok etadi. Ma’lumotlarni tekshirish, suhbatdosh roziligini olish va xotira bilan tarixiy faktni farqlash ushbu hamkorlikning sifatini belgilaydi. Natijada an’anani davom ettirish raqamli bilim, o‘zaro hurmat va axborotga mas’uliyatli munosabat bilan bog‘lanadi.

Shuningdek, til masalasi milliy va umuminsoniy qadriyatlar munosabatining amaliy ko‘rinishidir. Masalan, yosh tadqiqotchi o‘zbek adabiyoti haqidagi materialni o‘zbek tilida yaratib, unga boshqa tillarda subtitr qo‘shadi. Ona tilidagi mazmunni saqlash milliy madaniy ifodaga xizmat qilsa, tarjima boshqa auditoriyalar bilan muloqot imkonini kengaytiradi. Biroq tarjimada milliy tushunchalarning ma’nosini soddalashtirib yubormaslik, zarur izohlar berish va kontekstni saqlash muhimdir. Bu yerda madaniy ochiqlik mazmunni anglash uchun qo‘shimcha imkoniyat yaratish orqali amalga oshadi.

Muhokama qilingan vaziyatlar asosida qadriyatlar uyg‘unligini tahlil qilishning uch mezoni ajratildi. Mazmuniy mezon milliy an’ana yoki g‘oyaning ma’nosi qay darajada tushuntirilganini bildiradi. Muloqot mezoni boshqa insonlar va madaniyatlarga hurmat, fikrlar xilma-xilligiga munosabat orqali namoyon bo‘ladi. Faoliyat mezoni esa e’lon qilinayotgan qadriyatlarning axborotdan foydalanish, rozilik olish, manba ko‘rsatish va real yordam ko‘rsatish kabi harakatlarda amalga oshishini ifodalaydi. Ushbu mezonlar nazariy tahlil asosida taklif etilgan bo‘lib, empirik tekshiruv orqali aniqlashtirilishi mumkin.

Tahlildan kelib chiqadigan asosiy natija shuki, milliy va umuminsoniy qadriyatlar uyg‘unligi raqamli kontentning mavzusidagina emas, uni yaratish, talqin qilish va tarqatish jarayonida ham ochiladi. Yoshlarning madaniy merosni anglab ifodalashi, o‘zgacha qarashlarga hurmat bilan munosabat bildirishi va o‘z raqamli harakatlari uchun mas’uliyatni qabul qilishi mazkur uyg‘unlikning muhim shartlari sifatida qaralishi mumkin.

Xulosa

Raqamli muhitda milliy va umuminsoniy qadriyatlar uyg‘unligi yoshlarning madaniy o‘zligini anglashi, boshqa madaniyatlarga munosabati va axborot almashishdagi mas’uliyati bilan bog‘liq jarayondir. Nazariy tahlil ushbu uyg‘unlikni milliy an’analar mazmunini tushunish, inson qadr-qimmatini hurmat qilish va qadriyatlarni kundalik faoliyatda qo‘llash orqali yoritish imkonini berdi.

Muhokama asosida qadriyatlar uyg‘unligini mazmuniy, muloqot va faoliyat mezonlari orqali o‘rganish taklif etildi. Mazmuniy mezon madaniy merosning anglangan holda ifodalanishini, muloqot mezoni o‘zgacha qarashlar va madaniyatlarga hurmatni, faoliyat mezoni esa e’lon qilinayotgan qadriyatlarga amalda rioya etishni anglatadi. Ushbu mezonlar milliy ramzlarning tashqi namoyishi bilan qadriyatlarning ongli o‘zlashtirilishini farqlashga yordam beradi.

Yoshlarning raqamli faoliyatida milliy va umuminsoniy qadriyatlar uyg‘unligini qo‘llab-quvvatlash uchun madaniy merosga oid mazmunli kontent yaratish, axborotni tekshirish, dalillarga asoslangan munozara yuritish va boshqalarning shaxsiy daxlsizligiga hurmat ko‘rsatish ko‘nikmalarini rivojlantirish muhimdir. Bunda oila, ta’lim muassasalari va yoshlarning o‘z tashabbuslari o‘rtasidagi hamkorlikka e’tibor qaratish lozim. Taklif etilgan xulosalar nazariy xarakterga ega bo‘lib, ularning yoshlar tajribasidagi namoyon bo‘lishini keyingi empirik tadqiqotlar orqali aniqlashtirish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Tashmetov T. X. Yoshlar ma’naviyatini yuksaltirishda g‘oyaviy omillar: monografiya. — Toshkent: Ilm ziyo zakovat, 2023. — 244 b. — ISBN 978-9943-9255-4-0. URL: https://cspu.uz/yoshlar-manaviyatini-yuksaltirishda-goyaviy-omillar

2. Tashmuxamedova D. G. Virtual tarmoqlar O‘zbekiston yoshlarining ijtimoiy rolini shakllanish omili sifatida: sotsiologiya fanlari doktori (DSc) dissertatsiyasi avtoreferati. — Toshkent, 2024. URL: https://api.ziyonet.uz/uploads/books/10001253/fy4xWOjpVcSPiKa.pdf

3. Appiah K. A. Cosmopolitanism: Ethics in a World of Strangers. — New York: W. W. Norton & Company, 2006. URL: https://gretchen.law.nyu.edu/fac-books-edited-works/37/

4. Floridi L. The Ethics of Information. — Oxford: Oxford University Press, 2013. DOI: 10.1093/acprof:oso/9780199641321.001.0001. URL: https://academic.oup.com/book/35378